

Ekonomický styl myšlení II

7. přednáška

7. dubna 2015

Obsah přednášky

Peněžní trh – nabídka peněz

- bankovní soustava;
- tvorba depozit (multiplikátor);
- nabídka peněz.

Základní souvislosti

- Peníze = to (statek), co je všeobecně uznáváno jako prostředek placení za statky a služby.
- Poptávka po penězích - touha držet část aktiv v nejlikvidnější formě = ve formě peněz (peněžních zůstatků).

Utváření nabídky peněz

- Peněžní nabídku tvoří bankovní sektor.
- Peníze mají formu: bankovek a mincí
depozitních peněz
- Depozitní peníze vznikají zejména při poskytování úvěrů.

1. Úvěr (1)

- Vztah: VĚŘITEL – DLUŽNÍK
- Pozice věřitele založena na existenci úspor.
(Jejich vlastník za úplatu zapůjčuje prostředky.)
- Dlužník může po určitou dobu disponovat zapůjčenými prostředky.

Úvěr (2)

- Význam úvěru: Přeměna úspor (S) v investice (I) ovlivňuje velikost AD!
- Cenou je úroková míra/sazba (i)
 - její výše určuje zhodnocení zapůjčených p.
 - utváří se na peněžním trhu
 - pohyb se řídí stejnými zákonitostmi jako na jiných (dílčích) trzích

Význam úrokové míry

- Úvěr je zdrojem investic → úroková míra ovlivňuje ochotu investovat → podnikat.
- Jakožto CENA směřuje omezené prostředky tam, kde se nabízí největší zhodnocení
- tzn. tam, kde jsou schopni dosahovat zisku (roste cena nebo se snižují náklady)

Role banky

- Možnosti úvěru:

Přímé nebo nepřímé financování

Přímé financování má nevýhody:

nevyužití všech volných prostředků;

překážky přesunu k „nejpotřebnějším“

Nepřímé financování:

- Banka plní roli zprostředkovatele úvěru.
- Jsme zpět u finančního trhu (přeměna S na I)
 - Věřitelé – banky - dlužníci

2. Bankovní sektor

Banka je firma specializovaná na obchod s kapitálem (ve formě peněz).

Provádí tři typy operací (pasivní, aktivní a neutrální).

Cíl banky je širší než maximalizace zisku (solventnost, likvidita aj.).

Specifika banky

- Rozporné cíle
- Rozsah vlastního kapitálu je relativně malý vzhledem k objemu aktiv.
- Využívá k podnikání cizí prostředky (nutnost regulace).

Bankovní soustava

- Bankovní soustava je dvoustupňová:
 - Státní instituce – centrální banka
 - Komerční/obchodní banky
- Centrální banka
 - Specifický cíl (měnová stabilita)
 - Působí dovnitř i vně ekonomiky.

3. Centrální banka

- Zřízena státem.
- Provádí finanční operace pro vládu.
- Řídí (reguluje) bankovní sektor.
- Realizuje monetární politiku.

- Vztah s vládou (stupně nezávislosti).

Česká národní banka

- Zřízena zákonem č. 6/1993 Sb., o ČNB.
- Hlavním cílem ČNB je péče o CENOVOU STABILITU.
- Pokud tím není dotčen hlavní cíl *PODPORUJE OBECNOU HP VLÁDY vedoucí k udržitelnému hosp. růstu.*

Funkce centrální banky

- Emisní funkce.
- Provádění MP.
- Dohled nad a regulace bankovního sektoru.
- Banka bank.
- Banka státu.
- Správa devizových rezerv.
- Reprezentace bankovního sektoru a státu navenek.

4. Formování nabídky peněz

- Množství peněz je jednou z veličin ovlivňujících rovnováhu ekonomiky (může mít vliv na skutečný produkt).
- Zásadní položkou peněžní masy jsou depozitní peníze (tvořené bankami).
 - Kvantitativní teorie peněz

Kvantitativní teorie peněz

- Jedna z nejstarších teorií: Jean Bodin (1578); David Hume (1752)
- Kupní síla peněz se odvíjí ze vztahu mezi výkonem ekonomiky, množstvím peněz a cenovou hladinou → rovnice směny.

$$P \times Q = M \times V$$

Tvorba depozitních peněz

- Jak jsou tvořeny depozitní peníze?
- Jaký mají význam pro peněžní zásobu (peněžní masu, nabídku peněz)?
- Předpokladem je znalost nástroje MP:
 - Míra povinných minimálních rezerv (PMR)

Peněžní agregáty a protipoložky (k 30. 9. 2012)

Položka (agregát)	Miliony Kč
Oběživo	386.421,7
Jednodenní vklady	1.849.813,4
M1	2.236.235,1
Vklady se splatností do 2let	336.329,4
Vklady s výp. lhůtou do 3 měsíců	295.473,8
M2	2.868.038,2
Repo operace	12.240,7
Akcie/podíl. listy fondů p. trhu	3.159,2
Dluhové CP splatné do 2 let	4.678,0
M3	2.888.116,1

Zdroj: ČNB

Bilance banky

AKTIVA

- Úvěry
- Rezervy (povinné)
- Držba CP
- *Vklady u jiných bank*

PASIVA

- Vklady (depozita)
- Úvěry od CB či jiných bank
- Vlastní kapitál

Multiplikace depozit

pokud $r = 10\%$ a vklad 1.000

Banka	Změna depozit	Nové úvěry	Změna rezerv
1. stadia	1000	900	100
2. stadia	900	810	90
3. stadia	810	729	81
n. stadia	...	...	..
Celkem	10.000	9.000	1.000

Realita versus příklad

- Povinné versus dobrovolné rezervy.
- Chování dlužníků.
- Chování střadatelů.

Vztah multiplikátorů

- Jednoduchý (prostý) multiplikátor depozit
- Peněžní multiplikátor (složitější vztah)
- $\Delta D = (1/r) \times \Delta R$
- $D = m \times E$ (D...částka nových peněz
E... přebytečné rezervy)

1/r...depozitní multiplikátor = m...peněžní m.

Další důležité pojmy

- Monetární (peněžní) báze B:

$$B = O + R$$

- Peněžní zásoba (masa) M:

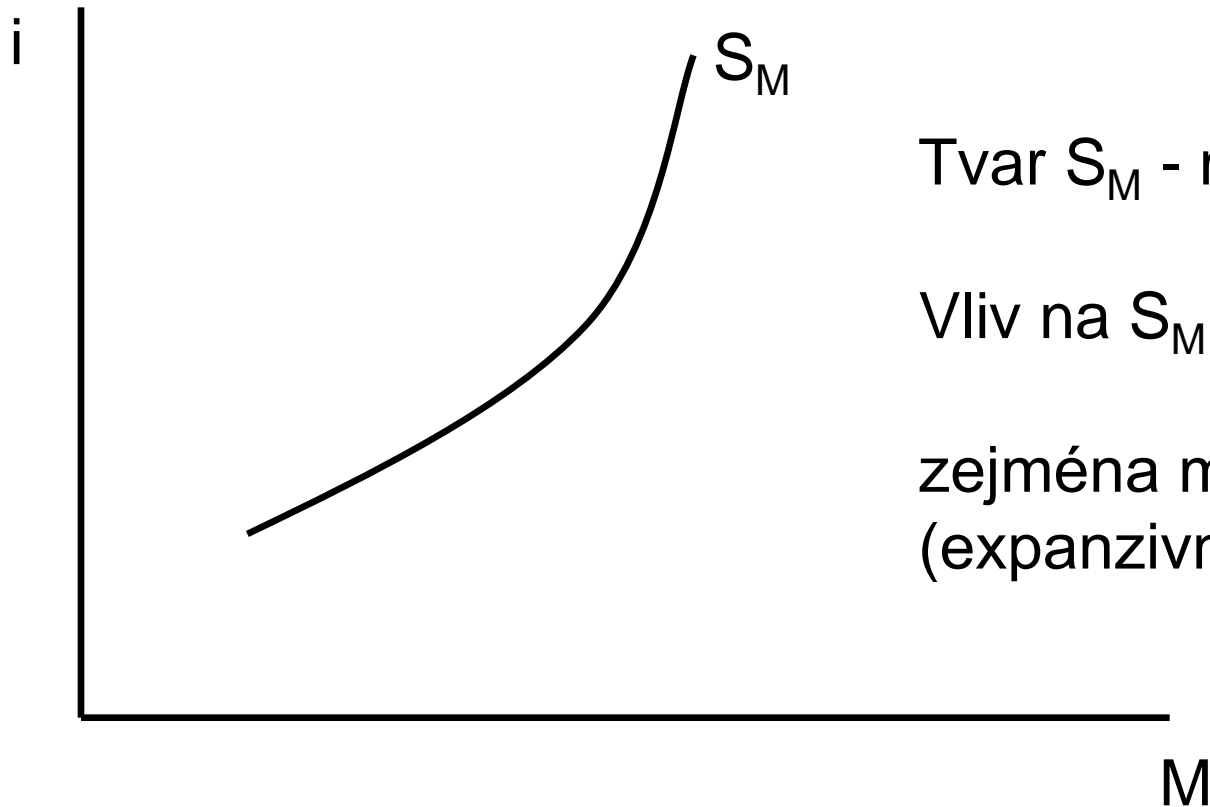
$$M = m \times B \quad (m \dots \text{peněžní} \\ \text{multiplikátor})$$

$$M = O + D$$

Nabídka peněz (S_M)

- S_M ... množství peněz nabízené bankovním sektorem při různých úrovních úrokové míry.
- Endogenní nabídka – reakce bank na poptávku po úvěrech
- Monetární báze a její role v nabídce peněz.
(MB = oběživo a rezervy bank)

Nabídka peněz - graf

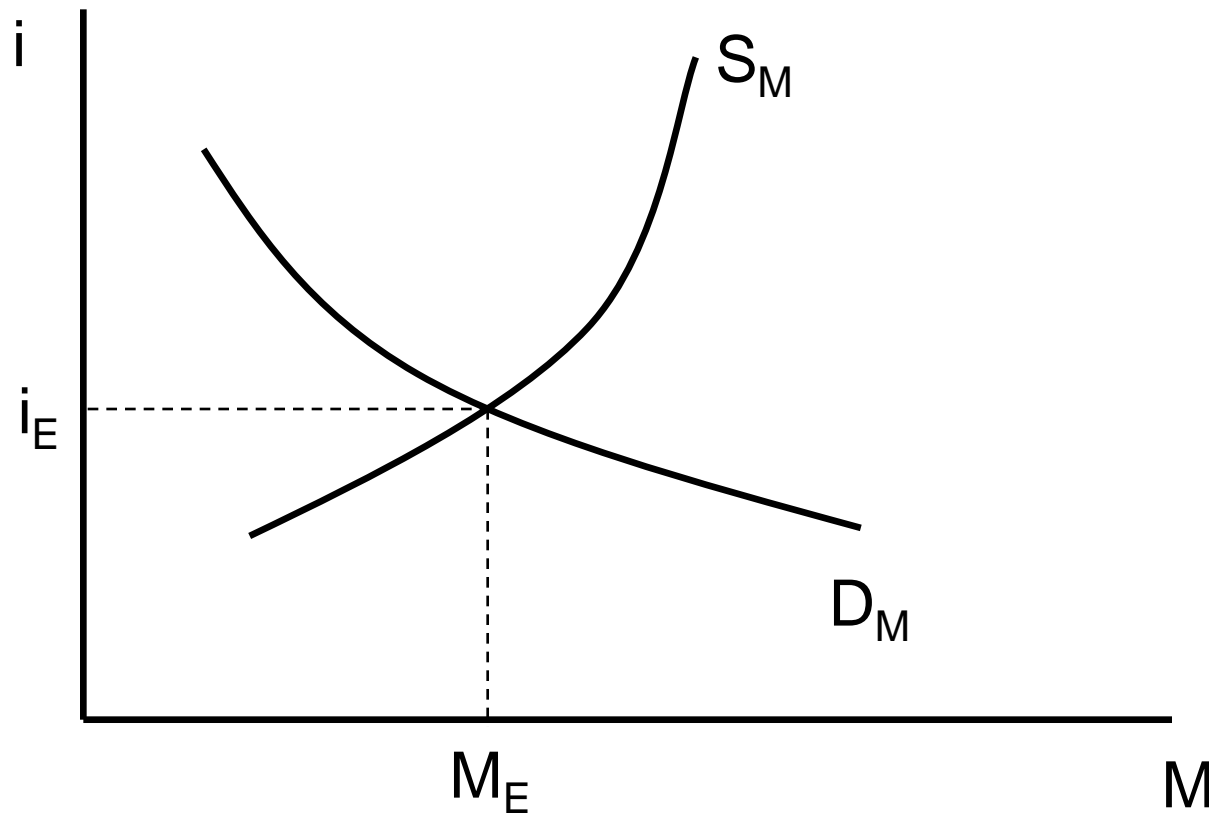

Tvar S_M - relativní endogenita

Vliv na S_M (posuny):

zejména monetární politika
(expanzivní/restriktivní)

Rovnováha peněžního trhu

Peněžní trh

Nabízené množství peněz = držené množství.

Poptávané množství = kolik subj. **chtějí** držet.

Tomu odpovídá utváření rovnováhy
(role trhu zapůjčitelných fondů)